

Aan
Het presidium

Uw contactpersoon
J. Rinzema, J.R. Loggen
Kabinet/STG

Bijlagen: Aanpak integriteitstoets gedeputeerden van Berenschot (gepubliceerd op besloten deel)

Telefoonnummer 06-51572643
loggenj@noord-holland.nl

Betreft: Screening kandidaat-gedeputeerden 2019

Memo

26 februari 2019

1|5

Inleiding

De voorzitter van Provinciale Staten legt u in dit memo een tweetal opties voor het inrichten van het screeningsproces van kandidaat-gedeputeerden voor de komende collegeperiode voor.

Eerst worden de screeningsprocedures in 2011 en 2015 toegelicht. Daarna wordt de door een onderzoeksbureau voor 2019 aangeboden procedure omschreven en worden verschillende mogelijkheden van betrokkenheid van Provinciale Staten gemeld.

Voorstel:

Het presidium wordt voorgesteld

- kennis te nemen van de inrichting van de screeningsprocedures van kandidaat-gedeputeerden in 2011 en 2015 en de leerpunten over de externe commissie;
- het opdrachtgeverschap voor de screeningsprocedure onder te brengen bij de commissaris van de Koning in zijn rol als voorzitter van de Staten;
- te besluiten of een commissie Integriteit bestaande uit Statenleden betrokken wordt bij de screeningsprocedure.

Samenvatting van dit memo

Opdrachtgeverschap

Provinciale Staten benoemen de gedeputeerden. Voorgesteld wordt om het opdrachtgeverschap voor de screeningsprocedure onder te brengen bij de commissaris van de Koning in zijn rol als voorzitter van de Staten.

De voorgestelde screeningsprocedure

Gestart wordt met een onderzoek door een extern onderzoeksbureau gericht op risico's en knelpunten op het gebied van integriteit. Hierna volgt een gesprek met de kandidaat-gedeputeerde op basis van het feitenonderzoek. Tot slot worden de uitkomsten van het onderzoek en het gesprek op hoofdlijnen gedeeld met (een delegatie van) PS.

Inrichting

Aan provinciezijde kan worden gekozen voor verschillende inrichtingen:

1. Commissie Integriteit bestaande uit Statenleden met als voorzitter de voorzitter van PS die betrokken is bij de screeningsprocedure en adviseert over de benoembaarheid¹ en die eventuele risicobeperkende maatregelen afsprekt.
2. Geen commissie: de voorzitter van PS adviseert over de benoembaarheid² en spreekt eventuele risico-beperkende maatregelen af (en koppelt terug aan het presidium).

Geschiedenis

In 2011 heeft de commissaris van de Koning als voorzitter van PS (alleen) individuele gesprekken gevoerd met kandidaat-gedeputeerden over mogelijke knelpunten en integriteitsrisico's. Er vond verder geen onderzoek plaats.

In 2014 stelde de voorzitter aan het presidium voor om de gesprekken met kandidaat-gedeputeerden in 2015 samen met een aantal Statenleden te voeren, en wel op basis van een gezamenlijk onderzoek door een extern bureau. Deze Statenleden zouden samen met de voorzitter een "commissie Integriteit" vormen. Het presidium gaf echter de voorkeur aan een commissie Integriteit met *externe* leden in plaats van Statenleden. Het presidium gaf aan er geen behoefte aan te hebben deze procedure over de 'eigen' leden te doorlopen.

In 2015 werd de commissie Integriteit in het leven geroepen, met als leden de commissaris en de heren J.J.H. Pop, voormalig burgemeester van Haarlem en Alkmaar, en M. Pheijffer, hoogleraar Accountancy aan de Nyenrode Business Universiteit.

De procedure in 2015

Uitgangspunt van de procedure in 2015 was dat de kandidaat-gedeputeerde zelf verantwoordelijk is voor de eigen integriteit en het bieden van een juist en volledig beeld over zijn of haar relaties, functies, nevenfuncties en belangen. Daarnaast droegen de politieke partijen verantwoordelijkheid voor de selectie van kandidaten.

Een extern onderzoeksbureau, Berenschot, werd ingehuurd voor het uitvoeren van een feitenonderzoek en het begeleiden van het proces. De kandidaten leverden een Verklaring omtrent Gedrag, een gegevensoverzicht van het Bureau Kredietregistraties en een up-to-date curriculum vitae aan, op basis waarvan Berenschot het feitenonderzoek uitvoerde. Berenschot gebruikte voorts een door de kandidaat ingevulde vragenlijst, desk research in openbare bronnen en een interview met de

¹ Waarbij de commissie kan worden ondersteund door de statengriffier.

² Waarbij de cvdK kan worden ondersteund door zijn adviseurs.

kandidaat om tot een onderzoeksrapportage te komen. Deze rapportage werd ter wederhoor aan de kandidaat voorgelegd, waarna de commissie Integriteit deze rapportage als basis gebruikte voor het voeren van een gesprek met de kandidaat om eventuele knelpunten en kwetsbaarheden te verkennen. Het tijdens dit gesprek ontstane beeld werd teruggekoppeld aan de fractievoorzitter van de partij van de kandidaat. Als er sprake was van kwetsbaarheden dan konden de kandidaat-gedeputeerde en de fractievoorzitter gezamenlijk een besluit nemen over de voordracht voor benoeming.

Uit een interne evaluatie van het gevoerde proces kwamen de volgende conclusies:

- kandidaten en commissieleden zagen knelpunten in de logistieke kant van het screeningsproces;
- commissieleden waren vanwege bepaalde verwachtingen kritisch op de kwaliteit van het uitgevoerde feitenonderzoek (zie ook de volgende conclusie);
- kandidaten hadden andere verwachtingen van het screeningsproces – namelijk een screening op de *mate* van integriteit in plaats van een proces gericht op risico's en kwetsbaarheden en bewustwording daarvan;
- er was overlap tussen de werkzaamheden van het onderzoeksbureau en de commissie Integriteit; in feite werden er 'dubbele' gesprekken gevoerd.

Deze conclusies zijn besproken met de betrokkenen en verwerkt in latere onderzoeken (na de collegevorming in 2015 is er tweemaal een nieuwe gedeputeerde gescreend onder regie van de externe commissie). Zo is er zorg gedragen voor het inzetten van meer senioriteit aan de kant van het onderzoeksbureau en is er duidelijker gecommuniceerd over het doel van het onderzoek naar de betreffende kandidaat-gedeputeerden.

Uit een inventarisatie uit oktober 2018 onder provincies blijkt overigens dat in 2015 en daarna Noord-Holland de enige provincie was met een externe commissie. Vier provincies kenden een commissie met Statenleden, in zes provincies begeleidde alleen de commissaris de screeningsprocedure. Eén provincie is onbekend.

De procedure in 2019

Als voorbereiding op de komende verkiezingen en de installatie van een nieuw college is wederom gesproken met Berenschot. Het bureau heeft een plan aangeleverd voor de uitvoering van de screening van kandidaat-gedeputeerden (zie bijlage). Deze procedure komt grotendeels overeen met de procedure in 2015, met dien verstande dat Berenschot ditmaal concreet adviseert over eventueel te nemen risicobeperkende maatregelen.

Op basis van de procedure in 2015, de leerpunten daarvan en het voorstel van Berenschot wordt u voorgesteld dit keer geen commissie met externe leden in te stellen, maar te kiezen uit een van de twee volgende opties:

1. Commissie Integriteit uit Provinciale Staten

De voorzitter van PS geeft het onderzoeksbureau opdracht tot het doen van onderzoek. Een ad-hoc commissie Integriteit met leden uit Provinciale Staten, waarvan de commissaris voorzitter is, voert op basis van de rapportages gesprekken met de kandidaat-gedeputeerden.

Als het externe bureau adviseert om bepaalde kwetsbaarheden weg te nemen door het maken van concrete afspraken dan komen die afspraken aan bod in het gesprek tussen de kandidaat-gedeputeerde en de commissie Integriteit.

De commissie Integriteit adviseert in eerste instantie de kandidaat-gedeputeerde en diens fractievoorzitter en (indien de kandidaat daadwerkelijk ter benoeming wordt voorgedragen) in tweede instantie Provinciale Staten over de benoembaarheid van de kandidaat-gedeputeerden.

De commissie Integriteit kan bestaan uit 2 tot 4 Statenleden. De commissie kan worden ingesteld bij de installatievergadering op 28 maart 2019. Voor de gehele screeningsprocedure is circa 3 weken nodig. Gedurende het proces van coalitievorming komen kandidaat-gedeputeerden in beeld en zal de commissie op enig moment aan de slag kunnen gaan met het voeren van gesprekken. Gelet op de privacy van betrokkenen zal de commissie Integriteit door PS worden ingesteld als een commissie conform artikel 82 van de Provinciewet, zodat geheimhouding kan worden opgelegd. Na ontbinding van de commissie ziet de commissaris toe op naleving van de eventuele afspraken met de gedeputeerde, met dien verstande dat de gedeputeerde de verantwoordelijkheid voor deze naleving draagt.

2. Geen ondersteunende commissie

De voorzitter van PS geeft het onderzoeksbureau opdracht tot het doen van onderzoek en voert op basis van de rapportages gesprekken met de kandidaten. Als het externe bureau adviseert om bepaalde kwetsbaarheden weg te nemen door het maken van concrete afspraken dan maakt de voorzitter die afspraken met de kandidaat-gedeputeerden. Desgewenst kan hij over dit onderwerp reflecteren met zijn ambtelijke adviseurs.

De voorzitter van PS adviseert in eerste instantie de kandidaat-gedeputeerde en diens fractievoorzitter. In tweede instantie (indien de kandidaat daadwerkelijk ter benoeming wordt voorgedragen) bespreekt hij de relevante bevindingen, de conclusies en de eventueel voorgestelde risicobeperkende maatregelen met het presidium. Tot slot informeert hij Provinciale Staten over de benoembaarheid.

Rapportages

Ten aanzien van de ontvangst en verwerking van de adviesrapportages van Berenschot wordt het volgende voorgesteld:

De voorzitter van PS ontvangt bij beide opties de volledige rapportages. Een *uitgedunde* versie van deze rapportages wordt bij een keuze voor optie 1 beschikbaar gesteld aan de commissie Integriteit. Deze versie bevat informatie over het proces en voorts enkel de feiten die relevant zijn voor de conclusies en aanbevelingen. Deze versie is dus ontdaan van privacygevoelige informatie die niet noodzakelijk is voor advisering of besluitvorming.

De voorzitter, al dan niet namens een commissie Integriteit, deelt vervolgens met de Staten (mondeling dan wel middels een document) een uitspraak over de aanwezigheid van beletselen voor benoeming. Als daar sprake van is, wordt aangegeven welke afspraken zijn gemaakt ter beperking van eventuele belemmeringen en risico's.